

شورای عالی حوزه علمیه قم

مرکز مدیریت حوزه های علمیه خواهران

مدرسه علمیه فاطمیه (سلام الله علیها)

شهرستان کارون

تحقیق پایانی سطح دو (کارشناسی)

عنوان

حقوق زوج بر زوجه از منظر قرآن و روایات

استاد راهنما

سیده فوزیه مولحی

استاد داور

آناهیتا بلدی

پژوهشگر

سیده بهیه مولحی

بهار ۱۳۹۵

تحمیدیه

حمد و سپاس خداوند منان را که در این راه مرا یاری ساخت و جسم و روحم را نیرو بخشید
که بتوانم در راه تحصیل علوم دینی قدمی کوچک بردارم.
و چون سید الساجدین (علیه السلام) چنین شکرش می کنم که ((و ستایش مخصوص خداست
که خود را به ما شناسانید و از نعمت بی نهایت شکرش به ما بهره یی الهام کرد و به ربوبیتش
برخی از درهای علم را بر ما گشود و از لطفش ما را به مقام رفیع اخلاص در توحید راهنمایی
کرد.))

تقدیم:

تقدیم به فرشته حیا

تندیس عفاف

و حقیقت حجاب

حضرت فاطمه (سلام الله علیها)

تقدیر و تشکر:

با تشکر از استاد راهنمایم سیده فوزیه مولحی که زحمات زیادی برایم کشیدند و نیز خانواده ی خویش بخصوص همسر م که در این راه یار و مشوقم بودند کمال تشکر و قدر دانی را می نمایم.

چکیده

موضوع این رساله بررسی و تبیین حقوق زوج بر زوجه و شناخت محدوده و گستره ی وظایف زوجه می باشد و هدف از انتخاب این موضوع شناساندن وظایف زوجه برای تأمین آرامش و امنیت خانواده است چرا که استواری بنیاد خانواده را در پی خواهد داشت و از سویی نیز یکی از اهداف مهم انبیای الهی و اوصیای دین، حراست از کیان خانواده بوده است که اگر بر مبنای اصول الهی تشکیل شود منشأ خیرات و برکات فراوان برای فرد خانواده و جامعه خواهد بود. در این تحقیق مهم ترین حق زوج بر تمکین زوجه و اطاعت زناشویی می باشد و احکام مربوط به آیات و روایات و قانون مدنی مورد بررسی قرار گرفته است و از منابع دسته ی اول مثل وسائل الشیعه، بحار الانوار، مفردات قرآن، لغت نامه دهخدا، و نیز از کتاب های مرتبط با این موضوع از جمله کتاب حقوق زن در اسلام شخصیت و حقوق زن در اسلام... استفاده شده است و نتیجه ای که از این تحقیق بدست می آید آن است که اسلام برای تحکیم حیات خانواده حقوق و وظایف مخصوصی برای زوجین وضع کرده که رعایت آن سبب استحکام بنیاد خانواده می شود و در برابر حقوق متعددی که زن در زندگی خانوادگی دارد یگانه تکلیف الزامی که به مجرد وقوع عقد به طور مطلق بر عهده ی او قرار می گیرد وظیفه تمکین عام است. واژگان کلیدی تحقیق: حقوق، اخلاق، زوج و زوجه و تمکین است.

فهرست منابع

❖ قرآن

❖ نهج البلاغه

۱- بابازاده، علی اکبر، تحلیل سیره فاطمه زهرا (سلام الله علیها)، چاپ دوم، بی جا، انتشارات انصاریان،

۱۳۷۶.

۲- بهشتی، احمد، خانواده در قرآن، بی جا، مؤسسه تحقیقات و نشر معارف اهل البيت (علیهم السلام)، بی تا

۳- بنی هاشمی خمینی، سید محمد حسن، توضیح المسائل مراجع عظام، ج ۲، چاپ هفتم، بی جا، انتشارات

اسلامی، ۱۳۸۱.

۴- پاک نژاد، سید رضا، ازدواج مکتب انسان سازی، قم، انتشارات کوثر، بی تا.

۵- جعفری، محمد تقی، زن از دیدگاه امام علی (علیه السلام)، تهران، نشر فرهنگ جوادی اسلامی، ۱۳۷۸.

۶- _____، _____، ترجمه و تفسیر نهج البلاغه، ج ۱۱، چاپ سوم، تهران، دفتر نشر فرهنگ اسلامی،

۱۳۷۵.

۷- جعفری لنگرودی، محمد جعفر، مقدمه عمومی علم حقوق، تهران، انتشارات حقوق، ۱۳۶۲.

۸- جوادی آملی، عبدالله، زن در آیینه ی جلال و جمال، چاپ اول، قم، مرکز نشر اسراء، ۱۳۷۵.

۹- _____، _____، فلسفه حقوق بشر، چاپ سوم، قم، نشر اسراء، ۱۳۷۵.

۱۰- حر العاملی، محمد بن الحسن، وسائل الشیعه، ج ۱۴، ج ۱۵، ج ۲۰، قم، مؤسسه فرهنگی و اطلاع رسانی

تبیان، ۱۳۸۷.

۱۱- حسینی دشتی، مصطفی، معارف و معاریف، دایره المعارف جامع اسلامی، ج ۲، چاپ اول، تهران، مؤسسه

فرهنگی آرایه، ۱۳۶۸.

- ۱۲- حقانی زنجانی، حسین، حقوق خانواده، تهران، کتابخانه مرکز دائره المعارف بزرگ اسلامی، بی تا.
- ۱۳- خسروشاهی، قدرت الله، مصطفی، دانش پژوه، فلسفه ی حقوق، چاپ ۱۴، بی جا، انتشارات مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (قدس سره)، تابستان ۱۳۷۹.
- ۱۴- خمینی (قدس سره)، روح الله، تحریر الوسیله، ج ۲، چاپ پنجم، بی جا، شمس، ۱۳۸۵.
- ۱۵- رسولی محلاتی، سیدهاشم، زندگانی حضرت فاطمه و دختران آن، چاپ پنجم، بی جا، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۷۷.
- ۱۶- زیبایی نژاد، محمد، سبحانی، محمدتقی، درآمدی بر نظام شخصیت زن در اسلام، چاپ سوم، بی جا، ناشر نصایح، تابستان ۱۳۷۸.
- ۱۷- دهخدا، علی اکبر، لغت نامه، ج ۱، ج ۶، چاپ دوم، تهران، دانشگاه تهران، ۱۳۷۷.
- ۱۸- السادات میرخانی، عزت، رویکردی نوین در روابط خانواده، چاپ اول، تهران، سفیر سفید، ۱۳۷۹.
- ۱۹- شبّر، عبدالله، اخلاق شبّر، مترجم محمدرضا جباران، چاپ چهارم، قم، هجرت، ۱۳۹۱.
- ۲۰- شریف قریشی، باقر، نظام خانواده در اسلام، چاپ ۴، بی جا، چاپ و نشر بین الملل، ۱۳۸۹.
- ۲۱- شهید ثانی، زین الدین، شرح لمعه، ج ۵، بی جا، ۱۳۸۶.
- ۲۲- صادقی اردستانی، احمد، فاطمه الگوی زن مسلمان، قم، انتشارات امام زمان (عجل الله تعالی الشریف)، بی تا.
- ۲۳- صدیق اورعی، غلامرضا، تمکین بانو، ریاست شوهر، چاپ اول، تهران، سفیر صبح، ۱۳۸۰.
- ۲۴- صفایی، سیدحسن، امانی، اسدالله، حقوق خانواده، ج ۱، تهران، کتابخانه مرکز اسناد و مرکز دائره المعارف بزرگ اسلام، بی تا.

- ۲۵- طباطبایی، محمدحسین، تفسیر المیزان، ترجمه سید محمد باقر موسوی همدانی، ج ۱، ج ۲، ج ۴، چاپ ۱۹، قم، انتشارات اسلامی، ۱۳۸۳.
- ۲۶- عبداللہی، علی محمد، چه کنیم تا یک خانواده خوب داشته باشیم، چاپ اول، بی جا، نشر روح، ۱۳۷۱.
- ۲۷- عمید، حسن، فرهنگ عمید، چاپ سوم، بی جا، انتشارات امیر کبیر، بی تا.
- ۲۸- قائمی، علی، خانواده و مسائل همسران جوان، چاپ ششم، تهران، نشر امیری، ۱۳۶۲.
- ۲۹- کاتوزیان، ناصر، گامی به سوی عدالت، ج ۱، تهران، انتشارات میزان، ۱۳۸۰.
- ۳۰- لنکرانی، آیت الله فاضل، جامع المسائل، ج ۱، چاپ سوم، قم، انتشارات امیر العلم، ۱۳۸۰.
- ۳۱- محمودی، عباسعلی، زن در اسلام، تهران، نهضت زنان مسلمان، ۱۳۶۰.
- ۳۲- مشایخی، قدرت الله، حقوق از دیدگاه امام سجاد (علیه السلام)، چاپ دوم، بی جا، انتشارات انصاریان، ۱۳۸۳.
- ۳۳- مصباح یزدی، محمدتقی، پرسش ها و پاسخ ها، قم، انتشارات مؤسسه آموزشی و پژوهش امام خمینی (قدس سره)، بی تا.
- ۳۴- _____، _____، جامی از زلال کوثر، چاپ چهارم، قم، مؤسسه آموزش و پژوهشی امام خمینی (قدس سره)، ۱۳۸۳.
- ۳۵- مطهری، مرتضی، حقوق زن در اسلام، چاپ چهاردهم، قم، انتشارات صدرا، ۱۳۶۹.
- ۳۶- _____، _____، اخلاق جنسی، چاپ نهم، قم، انتشارات صدرا، ۱۳۷۴.
- ۳۷- معین الاسلام، مریم، طیبی، ناهید، روانشناسی زن در نهج البلاغه، قم، عطر سعادت، ۱۳۸۰.
- ۳۸- معین، محمد، فرهنگ معین، تهران، انتشارات امیر کبیر، ۱۳۶۴.
- ۳۹- مکارم شیرازی، ناصر، تفسیر نمونه، ج ۱، ج ۳، ج ۴، چاپ ۴۲، تهران، ناشر دارالکتب السلامیه، ۱۳۸۱.

۴۰- مهریزی، مهدی، شخصیت و حقوق زن در اسلام، چاپ اول، بی جا، شرکت انتشارات علمی و فرهنگی، ۱۳۸۲.

۴۱- نور حسن فقیده، طاهره، زن در قرآن و عهدین، بی جا، فرهنگ گستر، ۱۳۷۹.

۴۲- نوری همدانی، حسین، جایگاه بانوان در اسلام، چاپ دوم، بی جا، انتشارات مهدی موعود (عجل الله تعالی الشریف)، ۱۳۸۲.

۴۳- نیلی پور، مهدی، فرهنگ فاطمه، چاپ اول، بی جا، انتشارات فرهنگی شهید مدرس، ۱۳۸۰.

۴۴- وحیدی، محمد، احکام خانواده، ج ۱، چاپ اول، بی جا، نشر هاجر، ۱۳۸۵.

۴۵- تمیمی آمدی، عبدالواحد بن محمد، غررالحکم محقق سید مهدی رجائی، چاپ سوم، قم، مؤسسه دارالکتاب اسلامی، ۱۴۲۹ق.

۴۶- راغب اصفهانی، حسین بن محمد، مفردات، ماده «حق»، مترجم غلامرضا خسروی حسینی، تهران، المکتبه المرتضویه لاحیاء آثار الجعفریه، ۱۳۸۳.

۴۷- کلینی، محمد بن یعقوب، اصول کافی، ترجمه محمدباقر، ج ۵، چاپ سوم، قم، انتشارات اسوه، ۱۳۷۵.

۴۸- مجلسی، محمدباقر، بحارالانوار، ج ۱۱، ج ۴۳، ج ۵۲، ج ۵۳، ج ۷۲، ج ۷۴، بیروت، مؤسسه الوفا، ۱۴۰۳ق.

۴۹- محمدی ری شهری، محمد، میزان الحکمه، ترجمه حمیدرضا شیخی، ج ۵، چاپ سوم، بی جا، دارالحديث، ۱۳۸۱.

۵۰- بوریس، جلوه های زندگی یک زن، ترجمه منیژه انکو، چاپ دوم، تهران، توتیا، ۱۳۸۱، ص ۱۶۳-۱۶۲.

۵۱- جان گری، فرشته صالحی، روش های پیشرفته روابط زناشویی، بی جا، مهیم (حیدر علی)، ۱۳۸۰.

۵۲- _____، مردان مریخی - زنان ونوسی، ترجمه لوئیز عندلیب و اشرف عدیلی، چاپ پنجم، بی جا، ۱۳۷۶.

۵۳- جمیز، ویلیام، دین و روان، ترجمه مهدی قائنی، چاپ اول، بی جا، انتشارات و آموزش انقلاب اسلامی، ۱۳۷۲.

۵۴- ریتزر، جرج، نظریه های جامعه شناسی در دوران معاصر، ترجمه محسن ثانی، چاپ دوم، بی جا، انتشارات علمی، ۱۳۷۴.

نشریات و مقالات

- ۱- جمشید، جعفرپور، مقاله «حق طلاق» فصلنامه زنان، شماره ۶.
- ۲- فصلنامه، شورای فرهنگی، اجتماعی زنان، شورای فرهنگی اجتماعی زنان، شماره ۷، شماره ۸.
- ۳- قیام زن، شماره ۲۶، از آثار منتشر نشده ی استاد مطهری (فصلنامه زنان شماره ۸).
- ۴- مقاله «نگاهی به جایگاه حقوق زن از زاویه دیگر»، نویسنده جواد حسینی، روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۸۲/۹/۱۵، صفحه امام.
- ۵- محمدرضا، غفوریان، مقاله «همسر در سرای شوهر»، www.balagh.net.
- ۶- رساله اول پولس رسول به افسیسیان، باب ۵، باب ۱۱.
- ۷- از فرموده های مقام معظم رهبری در دیدار با جوانان به مناسبت هفته جوان، ۱۳۷۷/۲/۷، دانشگاه اسلامی و رسالت دانشجویی مسلمان در بیانات مقام معظم رهبری.